

Årsberetning 2010

Stiftelsen Flyktningshjelpen er Norges største, internasjonale humanitære organisasjon – og har en sentral posisjon i det internasjonale nødhjelpsarbeidet rettet mot flyktninger og internt fordrevne. Aktivitetsnivået har aldri vært så stort som i 2010, da organisasjonen for første gang passerte en omsetning på én milliard kroner.

Mandat

Mandatet slår fast at Stiftelsen Flyktningshjelpen ”skal fremme og beskytte rettighetene til mennesker på flukt i eller utenfor eget land, uten hensyn til rase, religion, nasjonalitet eller politisk overbevisning.”

Flyktningshjelpens tre pilarer er programaktiviteter, beredskapsstyrker og talsmannsarbeid.

Programaktiviteter

Flyktningshjelpen har fem kjerneaktiviteter: I 2010 var bygging av hjem, skoler og infrastruktur den største i økonomisk målestokk, med 41 % av totale programkostnader, etterfulgt av informasjon, rådgivning og juridisk hjelp (21 %), utdanning (21 %), distribusjon av mat og nødhjelpsartikler (12 %) og leirdrift (3 %). Øvrige prosjekter utgjorde 2 %.

Flyktningshjelpen drev hjelpearbeid i 21 land i 2010: Burundi, Elfenbenskysten, Den demokratiske republikken Kongo, Kenya, Somalia, Liberia, Sudan, Uganda, Zimbabwe, Afghanistan, Pakistan, Myanmar/Burma, Filippinene, Sri Lanka, Øst-Timor, Irak, Libanon, De okkuperte palestinske områdene, Colombia, Georgia og Kirgisistan. I tillegg drev organisasjonen et samarbeidsprosjekt med Dansk Flyktningshjelp i Tsjetsjenia.

Aktivitetene i Øst-Timor ble avsluttet i løpet av året. Filippinene, Zimbabwe, Kirgisistan

og Irak var Flyktningshjelpens nye programland i 2010.

På Filippinene endret de humanitære behovene seg og var mindre enn forventet. Aktivitetene vil derfor utfases i løpet av mars 2011. Organisasjonen beholder sin registrering i landet og overvåker situasjonen nøye, for å kunne reagere raskt dersom situasjonen igjen forverres.

Siden mai 2008 har Flyktningshjelpen arbeidet for å etablere programaktiviteter i Zimbabwe. I september 2010 mottok organisasjonen endelig sitt registreringsbevis. Aktiviteter ble satt i gang mot slutten av 2010 og oppstart fortsetter våren 2011 – i første omgang innen utdanning og matsikkerhet for internt fordrevne, samt lokalsamfunnet. Der det er relevant og mulig vil informasjon, rådgiving og juridisk hjelp implementeres på sikt. I tillegg vil Zimbabwe-prosjektet omfatte bistand til zimbabwere som er ventet å returnere fra Sør-Afrika.

Flyktningshjelpen startet programaktiviteter i Irak i juni 2010. Humanitær tilgang representerer en stor utfordring, men Flyktningshjelpen har likevel gjennomført vellykkede pilotprosjekter for internt fordrevne i Bagdad i samarbeid med UNHCR. Programaktiviteter i Irak omfattet i 2010 leirstøtte og -koordinering. Dersom sikkerhetssituasjonen tillater det, vil aktivitetene i 2011 utvides med flere av Flyktningshjelpens kjerneaktiviteter: Informasjon, rådgiving og juridisk hjelp, utdanning og bygging av hjem, skoler og infrastruktur.

I juni 2010 førte vold mellom folkegrupper i det sørlige Kirgisistan til massiv fordrivelse. Situasjonen stabiliserte seg raskt og de fleste valgte å returnere – selv om spenningsnivået forble høyt. Flyktningshjelpen bidro med informasjon, rådgiving og juridisk hjelp om land- og eiendomsrettigheter. Dersom det ikke bryter ut ytterligere uro, vil programaktivitetene legges ned i løpet av første halvår 2011.

Flyktningshjelpen søkte i 2010 om registrering for oppstart av programaktiviteter i Iran. Registreringen kom etter forespørsel fra iranske myndigheter om hjelp til å dele byrden

med de omlag én million afghanske flyktningene i landet. Samtidig kom det signaler fra norske myndigheter om at de vil bidra med midler. Etter flere forsinkelser i registreringsprosessen fikk Flyktninghjelpen i januar 2011 beskjed om at registreringen er blitt godkjent. Aktiviteter startes opp i løpet av 2011.

Også i Jemen har Flyktninghjelpen i 2010 søkt om registrering – for å yte bistand til flyktninger fra Afrikas horn, samt internt fordrevne i forbindelse med konflikten i Nord-Jemen. Endelig godkjenning var ved årsskiftet ennå ikke gitt. Flyktninghjelpen håper på godkjenning og oppstart i løpet av 2011.

I Pakistan har Flyktninghjelpen drevet prosjekter rettet mot afghanske flyktninger siden 2001/2002, og for jordskjelvofre fra 2005. Programmene har vært en del av et regionalt tiltak og Afghanistan og Pakistan har derfor hatt felles landdirektør. Afghanistan- og Pakistanprogrammet ble delt i 2009, og i januar 2010 fikk Pakistan sin egen landdirektør – for bedre å kunne yte hjelp og beskyttelse til internt fordrevne i Pakistan, som har måttet flykte fra militære offensiver og naturkatastrofer. Flyktninghjelpens programaktiviteter i Pakistan økte kraftig i 2010, som følge av flommen i Indusdalen som rammet over 20 millioner mennesker i løpet av juli og august.

I Somalia har Flyktninghjelpen utvidet sine programaktiviteter betydelig i 2010. Dette til tross for at Somalia er blant de vanskeligste landene å jobbe i for humanitære organisasjoner. Flyktninghjelpen fikk tilgang takket være en bevisst strategi som effektivt balanserer tiltak for å øke aksepten for Flyktninghjelpens tilstedeværelse lokalt med nødvendige sikkerhetstiltak. Flyktninghjelpen er i dag blant de få humanitære organisasjonene som fortsatt opererer i Sør- og Sentral-Somalia.

Også i det sørlige Sudan har Flyktninghjelpen økt sitt engasjement betydelig i 2010 – i opptakten til folkeavstemningen om løsrivelse av Sør-Sudan 9. januar 2011. Flyktninghjelpen har hatt særlig fokus på å forberede for masseretur i kjølvannet av løsrivelsen.

Beredskapsstyrkene

Beredskapsstyrkens mandat er å bidra med støtte til internasjonale operasjoner i alle stadier av en krise. I tillegg bidrar NORCAP med monitorering og varsling, gjenoppbygging og utvikling av bærekraftige strukturer og demokrati. Målet er at beredskapsstyrken NORCAP skal bestå av 850 kvinner og menn fra ulike yrker, som står klare til å reise ut på internasjonale operasjoner på 72 timers varsel. Beredskapsstyrkene hadde i 2010 en omsetning på 164 millioner kroner.

I samarbeid med FN og UD har Flyktninghjelpen utviklet en rekke spesialprosjekter utenfor NORCAP. ProCap og GenCap omfatter spesialister på henholdsvis beskyttelse og integrering av kjønnsperspektivet i alle humanitære aktiviteter. The Mediation Support Unit (MSU) består av anerkjente eksperter i fredsmegling. NORCAP/UN består av lederkandidater til ulike nivåer i FN. The Assessment Capacities Project (ACAPS) er et samarbeid med de to britiske humanitære organisasjonene Merlin og Helpage, og består av spesialister på behovsanalyser i krise. Samarbeidet med Norsk senter for menneskerettigheter om The Norwegian Bank of Resources on Democracy and Human rights (NORDEM) opphørte i 2010, etter gjensidig avtale.

Beredskapsstyrkenes aktivitet gjennom 2010 var preget av naturkatastrofene i Haiti og Pakistan, hvor NORCAP personell ble sendt som støtte til ulike FN organisasjoner. I Afrika og Midtøsten var henholdsvis Sudan og Yemen de største mottakerlandene. NORCAP personell bidro også med støtte til FN under den kortere krisen i Kirgisistan.

Beredskapsstyrkene har i betydelig grad økt sin støtte til internasjonale operasjoner i 2010, og har til enhver tid hatt omlag 150 personer ute på oppdrag. Beredskapsavdelingen hadde sammenlagt 1899 månedsverk i felt gjennom 2010. Nesten 80 % av disse var NORCAP sekonderinger som utgjorde totalt 1503 månedsverk. Volumet på NORCAPs støtte til internasjonale operasjoner økte med 497 månedsverk fra 2009 til 2010. I overkant av 20 % av beredskapsstyrkenes månedsverk i felt var fordelt på spesialprosjekter og NORDEM-sekonderinger.

Det ble mottatt totalt 480 forespørsler om personellstøtte fra NORCAP i 2010, hvorav 390 resulterte i utsendelse av personell. Det var 90 kanselleringer der 64 var tilfeller hvor andre standby partnere fylte stillingene, 11 var annulleringer, 10 var tilfeller hvor foreslåtte kandidater ikke ble godtatt, og 5 var tilfeller hvor kandidater selv avslo tilbud eller ikke fikk visum.

FN er NORCAPs klart største oppdragsgiver, og de største mottakerne de siste årene har vært UNICEF og UNHCR. Beredskapsavdelingen har 11 avtaler for NORCAP-sekonderinger til FN, samt en avtale med International Organization for Migration (IOM). To avtaler med henholdsvis Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR) og World Health Organization (WHO) har utgått, men er nå til gjennomsyn. Spesialprosjektene ProCap og GenCap har også en avtale med United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) for rekruttering og administrasjon av personell. Spesialprosjektet Mediation Support Unit (MSU) har en avtale med United Nations Department of Political Affairs (DPA).

Informasjons- og talsmannsarbeid

Flyktninghjelpen arbeider aktivt for å tale flyktninger og internt fordrevnes sak i programland, internasjonale fora og i Norge. I 2010 la organisasjonen særlig vekt på utfordringen knyttet til manglende humanitær tilgang i nødhjelpsoperasjoner og klimaskapt fordrivelse.

De humanitære konsekvensene av en løsrivelse i Sør-Sudan har også vært gjenstand for betydelig informasjons- og talsmannsarbeid i 2010. Flyktninghjelpen har særlig rettet fokus mot behovet for å tilrettelegge for retur, samt kapasitetsbygging lokalt. Organisasjonen har i løpet av året gitt ut to rapporter om situasjonen i Sudan.

I forbindelse med talsmannsarbeidet for å bedre den humanitære tilgangen, har Flyktninghjelpen i 2010 implementert en global strategi (Global Advocacy Strategy).

Land det har vært rettet spesielt fokus på har vært Sudan, Afghanistan og Somalia.

Gjennom Flyktningshjelpens Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) i Geneve, overvåkes situasjonen for internt fordrevne i omlag 50 land. IDMCs omfattende database er tilgjengelig via internett, samt den årlige publikasjonen Global Overview. Databasen er den fremste kilden til informasjon om internt fordrevne internasjonalt, og blir brukt som referanseverktøy av både FN, regjeringer, internasjonale medier og akademiske institusjoner.

I 2010 har IDMC tatt et viktig skritt i retning av å avhjelpe datamangelen knyttet til klimaskapt fordrivelse – basert på en studie fra 2009, som for første gang antydte tall for klimaskapt fordrivelse og skisserte en metodikk for å monitorere slik fordrivelse. I 2010 er metodikken blitt omsatt i en treårsplan for monitorering av klimaskapt fordrivelse.

IDMC bidrar også aktivt til kapasitetsbygging vedrørende håndtering av internt fordrevne nasjonalt og lokalt i mange land. I 2010 har IDMC hatt særlig fokus på opplæringsinitiativer for å fremme ratifisering av den historiske Kampala-konvensjonen om internt fordrevnes rettigheter – som ble vedtatt av Den afrikanske union (AU) i 2009. Opplæringsinitiativene har vært rettet mot både det sivile samfunn og parlamentarikere i AUs medlemsland.

Flyktningshjelpen samarbeider nært med FN-organisasjoner, EU-systemet og internasjonale organisasjoner - i felt og gjennom sine liaisonkontorer i Geneve og Brussel.

TV-aksjonen 2010

Flyktningshjelpen ble tildelt NRKs TV-aksjon 2010. Det er femte gang organisasjonen har hatt TV-aksjonen siden 1974, og det innsamlede beløpet på 209 millioner kroner er det nest største i aksjonens historie. De innsamlede midlene vil bidra til å gi organisasjonens arbeid for internt fordrevne og flyktninger et betydelig løft de neste fem årene, og TV-

aksjonen ga de fordrevnes situasjon betydelig økt oppmerksomhet. Flyktninghjelpen opplevde ny TV-aksjonsrekord for antall oppslag i media. I oktober 2010 var TV-aksjonen den fjerde mest omtalte saken i Norge. Rent administrativt var også TV-aksjonen en suksess. Flyktninghjelpen bygget opp et engasjert og effektivt TV-aksjonssekretariat, som bidro til at administrasjonskostnadene for TV-aksjonen lå betydelig lavere enn for tidligere TV-aksjoner. Pengene fra TV-aksjonen skal brukes i Afghanistan, Pakistan, DR Kongo, Somalia/Kenya, Sudan, Det palestinske området og Colombia, samt til oppstart i nye programland.

Organisasjonsstyring, økonomi og inntektsgrunnlag

Siden regnskapsåret 2008 har Flyktninghjelpen benyttet den foreløpige regnskapsstandarden for ideelle organisasjoner. I tråd med denne ble inntektene fra TV-aksjonen inntektsført i sin helhet i 2010. Dette medførte i seg selv en økning i inntektene på 209 millioner kroner, men da pengene skal brukes over de neste 5 årene holdes de utenfor i vurdering av organisasjonens operasjonelle aktivitetsnivå. Selv uten TV-midlene økte inntektene med 8 % i forhold til 2009, til godt over 1 milliard kroner. 95 prosent av kostnadene gikk til formålet. Omløpsmidler utgjorde 639 millioner kroner ved utgangen av året, mot kortsiktig gjeld på 306 millioner kroner, altså et forhold på 2,1. Dette er tilfredsstillende. Likviditeten er god og organisasjonen har ingen langsiktig gjeld.

Organisasjonens virksomhet er eksponert for endringer i valutakurser, da en vesentlig del av både inntekter og kostnader er i utenlandsk valuta. Donorene bærer mesteparten av valutarisikoen, men organisasjonen inngår likevel terminkontrakter for å redusere risikoen. Da organisasjonen ikke har rentebærende gjeld, er Flyktninghjelpen lite påvirket av rentesvingninger. Stigende rente gir generelt bedre resultat.

Utenriksdepartementet er fortsatt den største bidragsyteren og en viktig strategisk partneren i de fleste programland, samt ved utsendelse av personell til FN. Flyktninghjelpen legger stor vekt på å videreutvikle det gode samarbeidet.

Organisasjonen mottok også i 2010 betydelige bevilgninger fra utenlandske donorer i de fleste programland. De største utenlandske bidragsyterne var UNHCR, SIDA, ECHO, European Commission, UNICEF, USDOS, DANIDA og USAID. Det målrettede arbeidet med å øke bevilgninger fra disse og andre utenlandske donorer ga positiv utvikling også i 2010 og midler fra utenlandske donorer utgjør nå 48 % av organisasjonens totale inntekter fra institusjonelle donorer.

179 millioner av det positive netto resultatet på 195 millioner kroner i 2010 skyldes TV-aksjonen og tillegges egenkapital med eksterne restriksjoner. De resterende 16 millionene i positivt resultat tillegges annen egenkapital og er i tråd med resultatet for 2009. En viktig årsak til at organisasjonen har klart å opprettholde det gode resultatet er at de aller fleste private giverne (faddere) som ble vervet i forbindelse med det direktesendte tv-showet Artistgalla på TV2 i desember 2008 videreførte sin støtte i 2010. Magasinet Perspektiv og Feltrapporter fra Flyktningshjelpens programland er velfungerende virkemidler for å informere giverne om aktivitetene og legge grunnlag for fortsatt støtte. Bidragene fra fadderne er avgjørende for at Flyktningshjelpen skal kunne opprettholde sin handlefrihet og evne til å reagere raskt og effektivt i nødhjelpsarbeidet for og med verdens flyktninger og internt fordrevne. I tillegg til de som bidro til TV-aksjonen, støttet over 35 000 mennesker Flyktningshjelpen økonomisk i 2010 gjennom loddkjøp, engangsstøtte, kjøp av Perspektiv eller som fadder. Det gode resultatet skyldes også at Flyktningshjelpen har økt sitt aktivitetsnivå betydelig de siste årene, uten tilsvarende økning i administrasjonskostnader.

Inntektene fra TV-aksjonen 2010 vil ha stor betydning for Flyktningshjelpens aktivitetsnivå og økonomi de neste fem årene. Midlene fra TV-aksjonen plasseres som bankinnskudd og i pengemarkeds- og obligasjonsfond i henhold til Flyktningshjelpens og NRKs Innsamlingsråds plasseringsinstrukser.

Regnskapet bygger på en forutsetning om fortsatt drift og styret bekrefter at denne forutsetningen er til stede.

Organisasjon og personal

Organisasjonen hadde 2700 ansatte per 31.12.2010. Av disse var 2300 nasjonalt ansatte og 127 internasjonalt ansatte ved landkontorene. 142 ansatte arbeidet ved hovedkontoret i Oslo (inkludert 16 i TV-aksjonssekretariatet) og 133 var sekondert gjennom beredskapsstyrkene.

Arbeidsmiljø

Flyktninghjelpen jobber aktivt for å sikre og ivareta et godt arbeidsmiljø i organisasjonen. Dette er viktig for å tiltrekke seg kompetente og engasjerte medarbeidere samt beholde og utvikle disse i takt med organisasjonens strategier og målsettinger.

I 2010 har det vært et spesielt fokus på mer langsiktig trening og opplæring av ansatte innenfor ulike fagområder. Igjen har ledelse stått i fokus og det er blitt etablert flere arenaer og tiltak i organisasjonen der ledelse og lederopplæring har vært tema. Ledertreningsprogrammet for utvalgte nasjonalt ansatte har fortsatt fra 2009 og Flyktninghjelpen har i tillegg startet arbeidet med et talentprogram for potensielle landdirektører.

Flyktninghjelpen meldte seg inn i arbeidsgiverforeningen Abelia i juli 2010 for å styrke sin arbeidsgiverkompetanse og profesjonalitet som en internasjonal kunnskapsorganisasjon.

Organisasjonen gjennomførte en intern brukerundersøkelse ved feltkontorene våren 2010. Målet med undersøkelsen var å få tilbakemelding på tilfredshet med støttefunksjonene ved hovedkontoret innenfor viktige servicekvalitetsområder. Resultatene fra undersøkelsen ble brukt til å utvikle konkrete initiativ for forbedring av støtten til felt.

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har hatt fire møter i løpet av året og har blant annet behandlet følgende saker: Sykefravær, status på aktivitetsplan bedriftshelsetjenesten, etablering av AKAN-utvalg, fokus på arbeidsbelastning ved hovedkontoret samt ny IA-

avtale og ny avtale med Institutt for stress og traumepsykologi. Organisasjonen gjennomførte HMS-kurs for verneombud og AMU-medlemmer, samt avholdt kurs i ergonomi for alle ansatte ved hovedkontoret.

Lederne både ved hovedkontoret og utekontorene gjennomførte også i 2010 medarbeidersamtaler med sine ansatte. Ledelsen har faste møter med fagforeningene, og generalsekretæren holder jevnlige allmøter for staben ved hovedkontoret.

Sykefravær:

Sykefraværet ved hovedkontoret var 2,9 %, noe som innebærer en reduksjon på 30 % i forhold til nivået i 2008 og 2009. Organisasjon hadde dermed et meget lavt sykefravær sammenliknet med andre virksomheter, noe som er en indikasjon på et godt arbeidsmiljø og dedikerte ansatte. Det legges stor vekt på å opprettholde det lave sykefraværet. Mulighetene og forpliktelsene som ligger i avtalen om inkluderende arbeidsliv er blitt videreført. Det medfører blant annet et kontinuerlig fokus på å følge opp ansatte med sykefravær, med mål om å ivareta og å hjelpe langtidssyke tilbake i arbeid.

Likestilling, diskriminering og tilgjengelighet:

Kjønnsfordelingen ved hovedkontoret per 31.12.2010 var 62 % kvinner og 38 % menn. På landdirektørnivå var det 38 % kvinner og 62 % menn, mens det blant ledere med personalansvar ved hovedkontoret var 57 % kvinner og 43 % menn. Ledergruppen ved hovedkontoret bestod av tre kvinner og tre menn. Styret bestod av 50 % kvinner og 50 % menn.

Ved hovedkontoret hadde 9 % innvandrerbakgrunn (Definisjon: Personer som selv har innvandret til Norge og hvis foreldre begge er født i utlandet). Av ansatte ved hovedkontoret, tjente menn 1,8 % mer enn kvinner.

Organisasjon har en rekrutterings- og personalpolicy som skal sikre like muligheter og rettigheter og hindre diskriminering på grunn av etnisk bakgrunn, nasjonal opprinnelse, kjønn, språk, religion og livssyn. Per 31.12.2010 hadde ikke Flyktninghjelpen ansatte ved

hovedkontoret med nedsatt funksjonsevne.

Miljø

Flyktninghjelpen arbeider aktivt for å redusere miljøbelastningen ved organisasjonens aktiviteter – blant annet ved kontinuerlig å arbeide for å redusere transportbruk og for å minimere miljøpåvirkningen fra flyktningleire.

Styrets arbeid

Styret og administrasjonen har i 2010 hatt særlig fokus på risikofaktorer som påvirker Flyktninghjelpens evne til å gjennomføre sitt mandat. Flyktninghjelpens overordnede mål er å bidra med relevant assistanse av høy kvalitet til flest mulig flyktninger og internt fordrevne. De viktigste risikofaktorene som ble identifisert var innskrenkninger i humanitære organisasjoners tilgang til målgruppen i de ulike konfliktområdene, kostnadseffektivitet og operasjonell etterrettelighet. På styrets initiativ utformet administrasjonen en prosjektplan for å forebedre kvalitet, kostnadseffektivitet og etterrettelighet.

2010 var preget av godt samarbeid mellom styret og administrasjonen. Styret ønsker å uttrykke en stor takk til alle medarbeidere for en meget god innsats.

Styret har hatt 6 møter, i tillegg til 2 styreseminarer, og behandlet 70 saker i løpet av året.

Styret i 2010 bestod av: Styreleder Bernt Bull, nestleder Vidar Helgesen, Kaci Kullmann Five, Gisele Marchand, Trygve G. Nordby, Kari Vogt, Bjørn Førde og Skjoldvor Fjeldvær. De ansattes representanter i styret var Merethe Nedrebø og Martin Suvatne, med Bente Rydland og Petra Storstein som vara. Tre styremedlemmer gikk av ved årets slutt: Kari Vogt, Bjørn Førde og Skjoldvor Fjeldvær. Disse ble erstattet av Turid Lægreid, Ahmed Madar og Cecilie Hellestveit, som ble valgt på første styremøte i 2011.

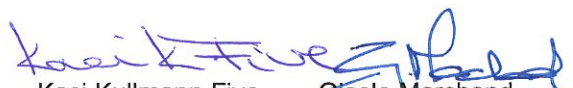
Utsikter for neste virksomhetsår

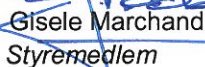
Flyktningshjelpen har hjulpet mennesker på flukt i mer enn 60 år og arbeidet i 2010 bekrefter at Flyktningshjelpen er en kompetent og handlekraftig organisasjon som gir hjelp og beskyttelse der krig og konflikt rammer som verst. Til tross for store utfordringer knyttet til sikkerhet og humanitær tilgang i mange av verdens konfliktsituasjoner, vil Flyktningshjelpen fortsette å arbeide for å nå frem til flyktninger og internt fordrevne der nøden er størst. Behovet for fortsatt innsats for disse gruppene er betydelig og styret er overbevist om at Flyktningshjelpen har meget gode forutsetninger for å møte de nye utfordringene i tråd med sitt mandat.

Oslo, 9. mai 2011

Bernt Bull
Styreleder

Vidar Helgesen
Nestleder

Kaci Kullmann Five
Styremedlem

Gisele Marchand
Styremedlem

Trygve G. Nordby
Styremedlem

Cecilie Hellestveit
Styremedlem

Turid Lægneid
Styremedlem

Ahmed A. Madar
Styremedlem

Martin Suvatne
Ansattes repr.

Merethe Nedrebø
Ansattes repr.

Elisabeth K. Rasmusson
Generalsekretær